

‘Als China het echt wil, dan hackt het elk systeem’

Anouk Eigenraam
Amsterdam

Nederland moet slimmer omgaan met China, betoogt China-deskundige Annette Nijs. Zo zou de overheid in haar topsectorenbeleid kunnen meeliften op Chinese innovaties. Het land is immers verder met de ontwikkeling van bijvoorbeeld duurzame gebouwen, medische applicaties en maritieme technologie.

Angst is een slechte raadgever, aldus het spreekwoord. En Annette Nijs erkent dat mensen een beetje bang zijn als het gaat om China, techbedrijf Huawei of het Nieuwe Zijderouteproject. ‘Ik merk dat je in de discussie over China onmiddellijk in een hokje wordt geplaatst. Of je bent voor, of je bent tegen het land. Dat is weinig behulpzaam en het vertroebelt je blik.’

Nederland moet slimmer omgaan met China, betoogt de oud-staatssecretaris van Onderwijs (VVD, 2002-2004) dan ook in een nieuw boek, *The China Factor*. Nijs is van huis uit econoom en specialiseerde zich na haar politieke jaren in China. Ze was onder meer tien jaar lang directeur van CEIBS, een businessschool in Shanghai.

Ze snapt de achtergrond van de angst voor China wel. ‘Bij de VS als wereldspeelvooien we ons comfortabeler omdat we dezelfde waarden hebben. De Chinese cultuur is anders, moeilijker te doorgronden.’

Daarbij zijn we door de hele digitalisering ‘allemaal een beetje uit ons doen’, zegt ze. ‘We beleven momenteel de “vierde Industriële Revolutie”. China loopt daarin voorop en pusht dit soort ontwikkelingen sneller dan wij ze kunnen bijhouden. We hebben het idee dat de camera’s met gezichtsherkenningstechnologie die het land gebruikt ook hiernaartoe komen. Dat voelt bedreigend. Daarom bestaat er discussie over Huawei.’

Maar als we zien hoe China omgaat met de Tibetanen en de Oeigoeren, verbaal stevig uithaalt naar de demonstranten in Hongkong, zich ondertussen militair flink versterkt, terwijl het straks een dominante wereldspeler zal zijn, dan is het toch logisch dat het Westen zich bedreigd voelt? ‘Natuurlijk. Maar dat wil nog niet zeggen dat China de oorlog gaat verklaren.’

Nijs schrijft in haar boek dat Peking tot nu toe vrij transparant is over zijn doelen. ‘Mensen vragen zich steeds af wat China wil, alsof de bedoelingen ondoorzichtig zijn. China wil net als elk ander land vooruitkomen en zijn eigen soevereiniteit bepalen. Dat zullen we moeten accepteren. China’s positie ten aanzien van Taiwan en Hongkong zal bijvoorbeeld niet veranderen. Die twee gebieden horen volgens Peking onlosmakelijk bij China. Andere machtige landen in de wereld stellen zich vergelijkbaar op, denk aan Rusland dat de Krim als Russisch grondgebied beschouwt, waar we in het Westen geen antwoord op hadden. China speelt

in dat opzicht geen ander spel.’

In het debat over China is volgens haar soms sprake van ‘simplificering’. Zoals in de discussie rond Huawei — Nederland worstelt met de vraag of het techbedrijf apparatuur mag leveren voor de aanleg van een 5G-netwerk — en de vrees voor spionage. ‘Huawei en andere Chinese bedrijven, zoals HiSilicon en ZTE, hebben samen met andere telecombedrijven uit de hele wereld zoals Nokia, Ericsson en Qualcomm gewerkt aan een wereldstandaard voor 5G. Ze hebben gezamenlijk de keuze gemaakt welke technologie van welk bedrijf het beste was voor die wereldstandaard. Al die bedrijven krijgen straks de royalty’s van de implementatie van dat systeem. En dan zijn we ineens tegen die standaard en de aanleg ervan door Huawei.’

Bovendien zijn we hier ook dubbel in, zegt Nijs. Ze verwijst naar Alibaba. De Chinese webwinkel heeft een eigen logistiek centrum op Schiphol en een IT-systeem dat daarvoor moet integreren met het systeem op de luchthaven. ‘En dat vinden we dan niet erg.’

Nijs vindt het naïef te denken dat het uitsluiten van Huawei van de aanleg van het 5G-netwerk spionage door de Chinezen kan tegengaan. ‘Wij zijn bang dat het

niet veilig is, maar laten we wel wezen: als China het echt wil, hacken ze elk systeem. Bovendien: alle digitale infrastructuur die hier in de grond ligt, is al grotendeels van Huawei. Dat kunnen we allemaal laten vervangen door een ander bedrijf om een soort schijnveiligheid te gaan creëren, maar dat gaat vele miljarden extra kosten.’

De econoom vindt dat Nederland zich niet te veel moet laten meeslepen in het frame van de Amerikanen. De discussie zoomt weliswaar in op Huawei, maar gaat volgens haar eigenlijk over de vraag ‘wat moeten we met China doen?’ Een antwoord vereist volgens Nijs dat we meer weten van China, het land beter begrijpen en een andere denkwijze gaan aannemen.

‘Je moet kritisch blijven, maar ik snap niet waarom we altijd zo worstelen met de keuze of we dominee of koopman willen zijn. Het is en-en, je kunt zowel dominee als koopman zijn. Toen Iran openging, zijn we daar ook heen gegaan op handelsmissie.’

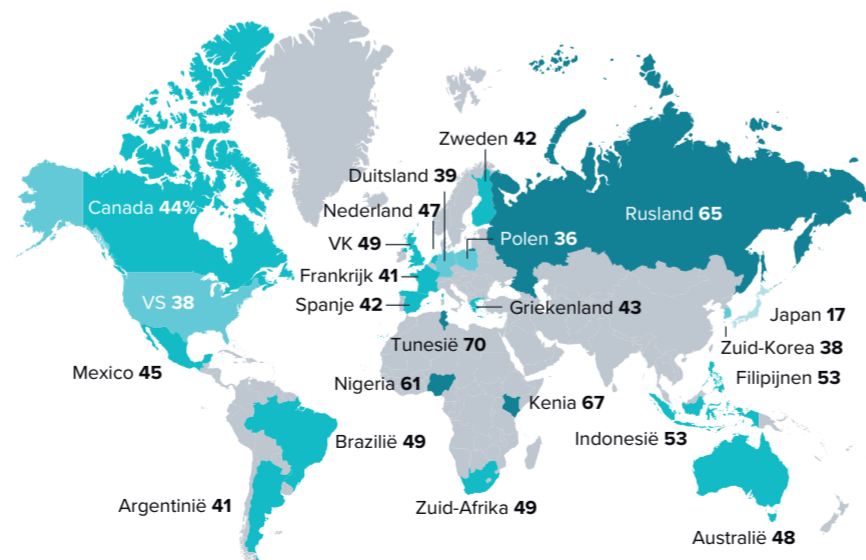
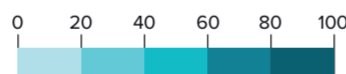
We kunnen in dat opzicht iets leren van de Chinese manier van denken, voert Nijs aan. ‘Chinezen kunnen met je samenwerken en tegelijkertijd met je concurreren. Een voorbeeld: de Chinese displayfabrikant BOE heeft Samsung ingehaald op het gebied van beeldschermtechnologie. Recentelijk heeft BOE een deel van de toeleveringsketen van tv-sets aan Samsung gegund om de winstgevendheid van dat bedrijfsonderdeel te waarborgen.’

Ze wijst erop dat buurland Duitsland dit al doet. De regering in Berlijn kondigde recentelijk in de Nationale Industriestrategie 2030 aan Europese kampioenen te willen ontwikkelen en Duitse bedrijven te willen beschermen tegen overnames door Chinese bedrijven ... ‘Daarmee beweegt Duitsland een beetje in de richting van Chinees beleid, waarbij de staat de markt helpt.’

Moet de EU dan de Chinese aanpak navolgen? ‘Nederland kan niet net als China met dezelfde hoeveelheid geld strooien om te innoveren’, zegt Nijs. ‘Maar wij kunnen onze positie op sommige gebieden wel verstevigen door in ons topsectoren- en sleuteltechnologiebeleid mee te liften op hun innovaties. China is bijvoorbeeld veel verder met de ontwikkeling van duurzame gebouwen, medische applicaties en maritieme technologie. Maar we hoeven niet alleen toe te kijken hoe zij hier technologie komen halen. Waarom gaan we niet daarheen om hetzelfde te doen?’

Gemengde gevoelens over China

Percentage mensen met een positieve instelling tegenover China

© FD | MB | Bron: Spring 2018 Global Attitudes Survey, PEW Research Center

China loopt voorop als het gaat om technologische ontwikkelingen. Dat voedt volgens Annette Nijs de westerse angst voor het land. FOTO: BLOOMBERG

“
‘Chinezen kunnen met je samenwerken en tegelijkertijd met je concurreren’

Annette Nijs
econoom

China en het trilemma-model

Annette Nijs gebruikt in haar boek *The China Factor* het trilemmamodel van Harvard-econoom Dani Rodrik om de verschillen tussen China, de VS en de EU te verduidelijken. Dat model stelt dat elke natie staat balanceert tussen drie componenten: democratie, soevereiniteit en globalisering. Het is onmogelijk in gelijke mate over de drie componenten te beschikken, er zal er altijd één moeten worden opgeofferd. Streeft een land naar meer globalisering en soevereiniteit, dan betekent dat minder democratie, zoals in China. Vindt een land democratie en globalisering juist belangrijker, dan betekent dit dat een bepaalde mate van

soevereiniteit moet worden opgeofferd, zoals in de EU. Houdt een land soevereiniteit en democratie hoog in het vaandel, dan betekent dat inleveren op vrij verkeer van diensten, producten en kapitaal; zoals bij de brexit en de protectionistische beweging die de VS maken.